PUSTNA EKSKURZIJA 2026 – CERKNIŠKI KARNEVAL IN SEVŠKI POTECINI

Letošnja odločitev, kam popeljati SED na pustno ekskurzijo, ni bila težka, saj so lanskoletno Murkovo listino za organizirano delovanje in izjemen prispevek k ohranjanju in razvoju pustne dediščine ter dolgoletno delo pri utrjevanju prepoznavnosti enega najbolj znanih slovenskih pustovanj (Simetinger 2025: 166) prejeli ravno cerkniški pustarji oz. Pustno društvo Cerknica, ki je letos praznovalo že 50. obletnico delovanja. Ker v pustnem času v Cerknici potekajo tudi druge prireditve in razstave, smo v ekskurzijo vključili vodeni ogled Cerknice, po kateri nas je popeljal vodič Andrej Šparemblek, bivši direktor Turističnega servisa Cerknica. Hkrati smo si v nekdanji poslovni stavbi podjetja Brest ogledali tudi razstavo o cerkniškem pustu in maskah, ki jo je pripravila kustodinja mag. Magda Peršič iz Notranjskega muzeja Postojna.

Drugi razlog za obisk Menišije oz. vasi Selščck, ki leži nad Cerknico, je bila Murkova listina leta 2024, ki jo je prejel Robert Kužnik, publicist in zbiralec iz Cerknice. S svojim delom je pomembno prispeval k ohranjanju lokalne dediščine ter dediščine slikarja Maksima Gasparija (Simetinger 2024: 140). Robert Kužnik deluje predvsem kot publicist in idejni vodja različnih dejavnosti v vasi Selščck. Slednja se tudi po njegovi zaslugi spreminja in postaja eno najbolj urejenih naselij v tem delu Menišije – planote, poimenovane po menihih kartuzije Bistra iz 13. stoletja, ki poleg Selščka obsega še pet okoliških vasi v neposredni bližini Cerknice, ob vznožju vrha Velika Špička (955 m) (Menišija 2026).

Ob idejni zasnovi ekskurzije smo v znak spoštovanja združili obisk pri prejemnikih Murkove listine za leti 2024 in 2025, ki delujejo na istem območju: Robertu Kužniku ter Pustnem društvu Cerknica, katerega predsednik je Matjaž Knap.

Zaradi bližine pusta, ki je bil letos že v prvi polovici februarja, smo društvene priprave začeli že sredi januarja, skorajda takoj po novoletnih praznikih. Ker navadno ob strokovnih-ekskurzijah združujemo tudi druge etnološke vsebine, smo k sodelovanju povabili tudi Natašo Mele, upraviteljico Notranjske hiše iz Selščka, ki deluje pod okriljem Zavoda Notranjska hiša (Notranjska hiša 2026). Notranjska hiša je prenovljena podeželska hiša iz leta 1884 in je kulturni spomenik lokalnega pomena. Nekoč je bila tu furmanska gostilna in trgovina, saj so iz Rakitne in okoliških vasi skozi vas pogosto prevažali les in drugo ter v trgovini nakupovali vsakdanje potrebščine.

Da bi kar najbolje izkoristili dan, katerega program je bil precej zapolnjen, smo se že zgodaj zjutraj odpravili s parkirišča na Dolgem mostu skozi Podpeč v Rakitno in od tam po vijugasti cesti do vasi Selščck, kjer sta nas pričakala Robert Kužnik, pokrit s polhovko, in Nataša Mele v obleki s konca 19. stoletja. Po pozdravnih besedah in dobrodošlici smo si ogledali vzorno in v skladu z navodili ZVKDS obnovljeno Notranjsko hišo, po kateri nas je popeljala gospodinja in nam kasneje postregla z domačimi pustnimi krofi, čajem in jutranjo kavo. Nagrajenec Robert Kužnik nam je na kratko predstavil Menišijo ter svoje delo, ki ga opravlja kot publicist in pobudnik mnogoterih različnih dejavnosti, povezanih z ohranjanjem in obujanjem lokalne kulturne dediščine. Predstavil nam je tudi pustne šeme »potecine«. Ti do pred nekaj leti v vasi niso bili znani, a se je Kužnikova zamisel uresničila, in tako potecini že nekaj let v pustnih dneh hodijo od hiše do hiše ter preganjajo zimo in zle duhove. Tokrat smo jih srečali le mimogrede, saj so se pripravljali na karnevalsko srečanje v Cerknici, ki je od Selščka oddaljena le pet kilometrov. Robert Kužnik nam je podrobno predstavil in razkazal vas. Leta 2013 je v sodelovanju z vaščani Selščka oblikoval steklena hišna obeležja z motivi z Gasparijevih razglednic, na katerih je domače ime hiše in številka. Istega leta so sredi vasi postavili doprsni kip Maksima Gasparija in uredili vaško središče po načrtih arhitekta Marjana Lobode, ki je dolga leta služboval v SEM. Ob koncu leta 2019 je Robert Kužnik po papirnatih predlogah Gasparijevih jaslic na cerkvenem griču postavil jaslice v naravni velikosti s 70 figurami (Studio zibka 2024). Tam je urejen tudi družabni oziroma prireditveni prostor, kjer se vaščani srečujejo ob različnih praznovanjih in dogodkih. Ogledali smo si tudi rojstno hišo Maksima Gasparija, ki je trenutno zaprta za obiskovalce, in manjši razstavni prostor v starejši hiši sredi vasi, ki čaka na obnovo in na ureditev muzejske zbirke, zdaj pa v njej potecini hranijo svoje pustne kostume. Čas v vasi je hitro minil in kmalu se nam je začelo muditi, saj so nas pričakovali v Cerknici. Mimo nas so hiteli potecini v svojih avtomobilih in kmalu za njimi smo iz vasi odšli tudi mi, skupaj z Robertom Kužnikom, ki je postal naš vodič do konca ekskurzije. V Cerknici nas je na parkirišču pričakal nekdanji direktor Turističnega servisa Cerknica in turistični vodič Andrej Šparemblek, ki nas je popeljal po starih cerkniških ulicah. Kot se spodobi za pustni čas, smo si pred tem tudi sami nadeli nekaj pustnih dodatkov.

Čeprav smo že vsi bili kdaj v Cerknici, je voden ogled vse kaj drugega kot bežen in hiter sprehod mimo starih in znamenitih hiš, med katerimi ima vsaka svojo zgodbo. Kmalu smo prišli do cestne zapore, kjer smo se izkaza-

* Zora Slivnik Pavlin, univ. dipl. etnologinja in prof. slovenskega jezika s književnostjo, vodja delovne skupine za strokovne sestanke in ekskurzije pri SED; zora.slivnik@gmail.com.

Priponko smo dobili vsi gosti kot brezplačno vstopnico na karneval (foto: Zora Slivnik, 15. 2. 2026).

li s priponkami organizatorjev, ki smo jih prejeli takoj ob prihodu na parkirišče, in kjer se je začela zbirati tudi množica gledalcev. Vodič nas je popeljal do razstavnega salona nekdanjega podjetja Bresta, kjer se nam je pridružila kolegica mag. Magda Peršič, avtorica sočasne pustne razstave in publikacije »Fenomen in tradicija cerkniškega karnevala«, ki jo je leta 2020 izdal Notranjski muzej. V publikaciji je na obširen, tudi kronološki način opisala začetke in razvoj cerkniškega karnevala do danes. Prijazno nam je razkrila nekaj podrobnosti o nastanku in postavitvi razstave, ki smo si jo z zanimanjem ogledali. Ob čakanju na začetek karnevalske povorke v razstavnih prostorih smo se ob prijetnem klepetu podprli z izvrstno pripravljenimi prigrizki in kozarcem penine. Slovensko etnološko društvo se je pustovanja v Cerknici udeležilo že daljnega leta 2006, o čemer je v *Glasniku SED* pisala mag. Tanja Tomažič, nekoč zaposlena kot kustodinja v SEM (Tomažič 2006: 51). Navadno v isti kraj ne hodimo dvakrat, a smo se tokrat odločili za ponovni obisk, saj je od prvega obiska preteklo že 20 let in se je v tem času tudi marsikaj spremenilo. Od leta 1999 je Cerknica tudi članica Zveze evropskih karnevalskih mest (FECC), na kar so zelo ponosni. Letošnji karnevalski dogodki so bili posvečeni 50-letnici delovanja Pustnega društva Cerknica, ki je leta 1976 organiziralo prvi cerkniški karneval pod imenom Kmečka ohcet. Kot poklon takratnemu karnevalu se je letošnji imenoval Zlata ohcet, o čemer priča tudi priponka letošnjega karnevala, ki smo si jo ob prihodu v Cerknico pripeli na oblačila in je veljala kot brezplačna vstopnica za vse karnevalsko dogajanje. Na Zlati ohceti sta se ponovno

Ekskurzija na Cerkniški karneval (foto Jaka Ajlec, 15. 2. 2026).

poročila butalski župan in županja, na »ohcet« pa povabila vse obiskovalce. Karneval se je začel ob 12.32, do takrat pa sta nas spremljala vodič Andrej Šparemblek in Robert Kužnik, ki je ves čas skrbel, da se nismo porazgubili v množici obiskovalcev. Na glavni karnevalski ulici se je trla gromozanska množica ljudi. Med njimi je bilo veliko različnih mask in šem, tudi našemljenih otrok v spremstvu staršev. Ob prizorišču je bilo postavljenih kar nekaj odrov, s katerih so doneli glasovi napovedovalcev ali glasba, med njimi tudi znani Avseniki. Tolikšno količino hrane, predvsem kupe čevapčičev in pleskavic, je redko videti; lokalnih tradicionalnih jedi skoraj nismo opazili, čeprav bi bile morda ravno tako zaželene. Karnevalska povorka in liki so vsako leto nekoliko drugačni, vedno pa nastopajo stalni liki – coprnica Uršula, coprniški podmladek, Butalci, ščuka, povodni mož, žabe, polhi itd. (Pust v Cerknici 2026). Pri pripravah sodelujejo malodane vsi Cerkničani, ki že dolgo pred karnevalom marljivo in z navdušenjem pripravljajo vse potrebno za končni dogodek. V karnevalski povorki se za popestritev sprehodijo tudi pustni liki iz bližnjih vasi in tudi iz drugih delov Slovenije. Vsekakor je treba pohvaliti organizatorje karnevala, ki se vsako leto že marca dogovorijo o prihodnji prireditvi, domislijo vse podrobnosti ter na glavnem karnevalskem dogodku obvladujejo množico obiskovalcev in sodelujočih. Tudi letos so skrbno pripra-

vili več sočasnih dogodkov, ki so se vrstili ves teden, od debelega četrtka do pepelnice. Organizirano je bilo rajanje v dveh velikih šotorih za 6.000 ljudi, poleg vsega ostalega pa so poskrbeli tudi za odlično gostinsko ponudbo. Letošnjega pustnega karnevala se je udeležilo več kot 20.000 ljudi – resnično vredno pohvale!

Po karnevalu, ki se je bučno zaključil z glasbo Saša Avsenika in pesmijo »Slovenija, od kod lepote tvoje«, smo se poslovili od organizatorjev in predsednika Pustnega društva Cerknica Matjaža Knapa, se mu zahvalili za izjemno prijazen sprejem, gostoljubje in pogostitev ter se odpravili nazaj v Notranjsko hišo v vas Selščck, kjer nas je pričakalo pozno lokalno notranjsko kosilo, s katerim so nas pogostili cerkniški pustarji. Pridružila sta se nam tudi Robert Kužnik in kolegica Magda Peršič. Ekskurzijo smo tako zaključili ob klepetu in prijetnih spominih na veselo dogajanje v Cerknici, na druženje z Murkovimi nagrajenci in s kolegicami in kolegi ter z obljubo, da v vas Selščck pridemo enkrat poleti, ko nas bo Robert Kužnik popeljal po okoliški gozdni poti.

Literatura in viri

MENIŠIJA: Selščck - Rojstna vas Maksima Gasparija. Menišija: Dežela tisočerih zvezdic, 2026; https://menisija.si/selscek, februar 2026.

NOTRANJSKA HIŠA: Dobrodošli v Notranjski hiši: S pridihom tradicije, v stiku z naravo. Zavod Notranjska hiša, 2026; https://notranjskahisa.si, februar 2026.

PUST V CERKNICI: Pust v Cerknici. Pustno društvo Cerknica, 2026; https://pust.si, februar 2026.

SIMETINGER, Tomaž: Murkova nagrada, priznanje in listina za leto 2023/2024: Utemeljitve Komisije za Murkova priznanja. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 64/2, 2024, 139–140.

SIMETINGER, Tomaž: Murkova nagrada, priznanje in listine za leto 2024/2025: Utemeljitve Komisije za podeljevanje Murkovih nagrad, priznanj in listin. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 65/2, 2025, 165–167.

STUDIO ZIBKA: Studio Zibka – Gasparijeve slike in jaslice. Studio zibka, 2024; https://www.zibka.si, februar 2026.

TOMAŽIČ, Tanja: O karnevalu v Cerknici leta 2006. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 46/1, 2006, 51–52.